

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa S. w W.

przeciwko A. Ł.

o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 lutego 2019 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 17 sierpnia 2017 r., sygn. akt XXI Pa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę
1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2017 r. Sąd Okręgowy w W. w sprawie z powództwa S. w W. przeciwko A. Ł. o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia, na skutek apelacji i zażalenia wniesionych przez pozwaną od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 16 grudnia 2016 r. (którym oddalono wniosek o odrzucenie pozwu, zasądzone od pozwanej na rzecz powódki kwotę 29.332,14 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 lipca 2013 r. do dnia zapłaty oraz zasądzone od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.653 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 1.817 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego), w punkcie I oddalił zażalenie, w punkcie II zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 i 3 w ten sposób, że oddalił powództwo w całości, a w punkcie III zasądził od powódki

na rzecz pozwanej kwotę 30 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym i odstąpił od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w części dotyczącej punktów II i III. Wniosła o orzeczenie co do istoty sprawy, przez uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i oddalenie apelacji pozwanej oraz zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania przed Sądem drugiej instancji i kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowania według norm przepisanych. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego: art. 409 k.c. w związku z art. 410 k.c. i art. 300 k.p., przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że pozwana nie powinna liczyć się z obowiązkiem zwrotu otrzymanego świadczenia, a w konsekwencji nie jest zobowiązana do jego zwrotu z powodu jego zużycia.

Zdaniem skarżącej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd Okręgowy dokonał wadliwej subsumcji art. 409 k.c., przez przyjęcie, że nie powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu nienależnego świadczenia były pracownik, który: (-) rozwiązał z pracodawcą w sposób nieuzasadniony umowę o pracę bez wypowiedzenia, (-) pomimo braku świadczenia pracy otrzymywał wynagrodzenie w takiej samej wysokości i takich samych terminach jak dotychczas, tylko z tego powodu, że miał inne roszczenia wobec pracodawcy, a pracodawca jako profesjonalista powinien ponieść konsekwencje popełnianych błędów.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana A. Ł. wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a ponadto o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem

zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem

zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu. Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżąca wskazała na dokonaną przez Sąd odwoławczy wadliwą subsumcję art. 409 k.c., lecz nie wyjaśniła, na czym polega kwalifikowane naruszenie przez Sąd drugiej instancji tego przepisu materialnoprawnych, które doprowadziło do wydania oczywiście niesłusznego wyroku. Argumentów za istnieniem tejże przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105).

Wypada zauważyć, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca kwestionuje sformułowaną przez Sąd Okręgowy w ramach badania przesłanek wskazanych w art. 409 k.c. konstatację, iż pozwana nie miała podstaw do tego, aby liczyć się z obowiązkiem zwrotu wypłaconego jej świadczenia. Z dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych wynika bowiem, że pozwana A. Ł. była przekonana, iż dokonywane przez pracodawcę na jej rzecz po rozwiązaniu umowy o pracę wypłaty były świadczeniami, z którymi - jej zdaniem - pracodawca zalegał. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd drugiej instancji wskazał, że „już w treści oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę pozwana wezwała pracodawcę do zapłaty kwoty 76.000 zł, między innymi, z tytułu ekwiwalentu za niewykorzystany urlop i zwrotu kosztów działalności naukowej. Rozwiązując umowę o pracę pozwana była zatem przekonana, że pracodawca jest zobowiązany do spełnienia na jej rzecz określonych świadczeń. (...) Gdyby nie przekonanie, że otrzymane od pracodawcy po rozwiązaniu umowy o pracę kwoty były zapłatą ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, dodatkowego wynagrodzenia rocznego, nagrody jubileuszowej, wynagrodzenia za udział w komisjach rekrutacyjnych - pozwana nie miałaby podstaw do zwlekania z wytoczeniem o nie powództwa, szczególnie, że już w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę

wezwała pracodawcę do zapłaty części z nich” (uzasadnienie wyroku s. 11). Sąd Okręgowy podkreślił również, że pozwana mogła mieć subiektywne przekonanie o zasadności swoich roszczeń, chociażby z uwagi na to, że pracodawca raz wypłacił jej wynagrodzenie za udział w komisjach rekrutacyjnych. Wskazał też, że zasadność części roszczeń pozwanej potwierdził wyrok Sądu Rejonowego wydany w dniu 19 maja 2016 r. w sprawie VII P [...], którym za zasadne uznano żądanie A. Ł. w zakresie dodatkowego wynagrodzenia rocznego i ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy (uzasadnienie wyroku s. 11). W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przedstawiono zatem w tym zakresie spójną argumentację. Dokonana ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącą argumenty stanowią zaś polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

W związku z powyższym brak jest podstaw do przyjęcia oczywistej zasadności skargi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).